

Організаційно-методичне забезпечення та ефективність діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентів

Олена Андрєєва
Уляна Катерина

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Мета: розробити організаційно-методичне забезпечення діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі позанавчальних занять студентів з фізичного виховання та перевірити його ефективність.

Матеріал і методи: анкетування з метою визначення мотивації студентів, дотримання ними здорового способу життя, особливостей дозвільної діяльності; тестування рівня теоретичних знань студентів; методика Г. Л. Апанасенка (2011) для оцінки рівня фізичного здоров'я. У педагогічному експерименті брали участь 161 студент, що навчалися на I–IV курсах Університету державної фіскальної служби України.

Результати: виявлено педагогічні умови, які детермінують участь студентів у позанавчальній діяльності з фізичного виховання.

Висновки: встановлено позитивний вплив впровадження моделі діяльності навчально-оздоровчих комплексів на ступінь залучення студентів до позанавчальних занять, що в свою чергу сприяло підвищенню рівня їх здоров'я, теоретичної обізнаності, формуванню мотивації та навиків організації дозвілля.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, навчально-оздоровчий комплекс, рухова активність.

Вступ

Діюча сьогодні система фізичного виховання в рамках позанавчальних занять потребує розробки нових наукових підходів не лише в методологічному, але й в організаційному аспектах [7; 10], що підкреслюється впровадженням окремих норм закону України «Про вищу освіту», у відповідності до яких фізичне виховання було віднесено до не обов'язкових дисциплін та в деяких вишах винесено поза рамки навчального процесу [8]. Необхідність здійснення роботи в зазначеному напрямі підкреслюється результатами досліджень науковців, які свідчать, що лише незначна кількість студентів у позанавчальний час відвідують заняття фізичного виховання на базі вишу, крім цього, більшість відзначають їх одноманітність, декларативність та невідповідність сучасним запитам молодого покоління [1; 4; 7].

Одним із шляхів вирішення проблеми оптимізації рухової активності студентів може стати активізація клубних форм фізичного виховання, як базової ланки в організації та проведенні занять поза межами академічного розкладу, а саме впровадження діяльності відповідних структурних підрозділів – навчально-оздоровчих комплексів, які дозволяють забезпечити варіативність та високу ефективність процесу фізичного виховання [2; 3]. Про це зазначається також у рекомендаціях щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах, розроблених МОН України, відповідно до яких організація клубної діяльності розглядається у якості базової моделі забезпечення викладання фізичного виховання на належному рівні [9].

Подібна практика зустрічається і у працях вітчизняних науковців. Зокрема, В. Б. Базильчук [3] у своїх дослідженнях обґрунтовує структуру фізичного виховання студентів, яка, окрім кафедри фізичного виховання та спортивного клубу, включає фізкультурно-спортивний центр та навчальний спортивно-оздоровчий комплекс, основною метою діяльності яких є розвиток видів спорту в універси-

теті, зміцнення здоров'я, формування здорового способу життя, підготовка висококваліфікованих спортсменів, пропаганда та популяризація різних видів спорту серед студентів. Проблемі пошуку ефективної реалізації клубної форми організації фізичного виховання присвячена праця С. В. Каролінської [6]. Автором обґрунтована концепція клубної форми організації позанавчальної діяльності студентів, в основу якої покладене максимальне врахування фізкультурно-оздоровчих та спортивних інтересів студентів, рівень їхнього фізичного стану, попередній досвід рухової діяльності та наявна матеріально-технічна база навчального закладу.

Однак в зазначених працях автори лише декларують наявність таких клубних структур на базі навчального закладу, частково описуючи лише деякі аспекти їх програмного забезпечення, у той же час в існуючій науково-теоретичній літературі практично відсутні ґрунтовні, системні дослідження щодо визначення організаційно-методичного забезпечення та педагогічних умов діяльності навчально-оздоровчих комплексів в процесі фізичного виховання [4].

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана згідно з тематичним планом науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету МОН України, за темою: «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення» (№ держреєстрації 0112U007808) та відповідно до плану наукової роботи НУФВСУ на 2016–2020 роки за темою «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» (№ держреєстрації 0116U001630).

Мета дослідження: розробити та науково обґрунтувати модель діяльності навчально-оздоровчого комплексу, визначення його організаційно-методичного забезпечення в процесі позанавчальних занять студентів з фізичного виховання.

Матеріал і методи дослідження

Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися такі методи: теоретичний аналіз спеціальної наукової літератури та документальних матеріалів, моделювання, соціологічні, педагогічні (спостереження, тестування, експеримент) методи дослідження, експертне оцінювання, методи визначення рівня здоров'я, рухової активності, методи математичної статистики. Анкетування студентів проводилось з метою визначення їх відношення до організації позанавчальних занять з фізичного виховання, їх мотивації, дотримання здорового способу життя, особливостей дозвілєвої діяльності. Тестування рівня знань студентів проводилось для оцінки їх теоретичної обізнаності. Експертне оцінювання проводилось з метою визначення критеріїв ефективності та системоутворюючих напрямів діяльності навчально-оздоровчих комплексів. Для оцінки рівня фізичного здоров'я студентів використовувалась методика Г. Л. Апанасенка (2011). Педагогічний експеримент проводився у двох видах (констатувальний і перетворювальний). У констатувальному експерименті брали участь 161 студент, що навчалися на I–IV курсах. Досліджувались показники рівня фізичного здоров'я, мотиваційні фактори, відношення студентів та ступінь їх залучення до позанавчальних занять з фізичного виховання, за якими визначалась ефективність таких занять. Перетворювальний експеримент проводився зі студентами III–IV курсів навчання у кількості 80 осіб. Метою експерименту було визначення ефективності впровадження моделі діяльності навчально-оздоровчого комплексу у процес позанавчальної роботи з фізичного виховання.

Результати дослідження та їх обговорення

Грунтовний аналіз літературних досліджень та практичного досвіду здійснення процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах дозволив нам визначити педагогічні умови підвищення ефективності позанавчальної діяльності студентів, серед яких впровадження діяльності відповідних підрозділів і структур університету, які візьмуть на себе обов'язки організації активного дозвілля студентів; відмова від уніфікації при розробці програмного матеріалу, створення числа альтернативних видів занять, з урахуванням регіональних особливостей, традицій та матеріально-технічного забезпечення ВНЗ, що сприятиме формуванню позитивної мотивації студентів; створення умов для забезпечення регулярної рухової активності в канікулярний час; забезпечення доступності занять для всіх категорій студентів, незалежно від їх рівня фізичної підготовленості та рухового досвіду; розробка методичного супроводу теоретичної підготовки в рамках позанавчальних занять; розробка та впровадження механізмів залучення додаткових фінансових ресурсів, які будуть спрямовані на підвищення оплати праці педагогів, поліпшення матеріально-технічної бази, закупівлю нового інвентарю тощо [2–5].

Отримані результати покладено в основу моделі діяльності навчально-оздоровчих комплексів на базі вищих навчальних закладів, яка передбачала розробку організаційно-методичного забезпечення та критеріїв ефективності їх діяльності та включала експериментальну апробацію в рамках освітнього процесу. Розроблена модель включала наступні блоки: визначення мети, зміс-

ту, завдань, напрямів та принципів діяльності, критеріїв ефективності педагогічного впливу, механізму впровадження та умов ефективної реалізації (рис. 1). Організаційне забезпечення діяльності комплексу включало відповідне ресурсне забезпечення (нормативно-правове, фінансово-економічне, кадрове, матеріально-технічне).

Методичне забезпечення передбачало розробку програмного матеріалу, який містив практичний, теоретичний, методичний блоки, окреслення основних аспектів забезпечення навчально-оздоровчої діяльності на базі комплексів, пакету відповідної документації, підбір адекватних форм, засобів та методів педагогічного впливу.

Навчально-оздоровчий комплекс слід розглядати в якості некомерційної організації фізкультурної спрямованості, клубної форми організації, яка забезпечує позанавчальну роботу з фізичного виховання та здійснює свою діяльність на основі відповідних нормативних документів (положення, наказу та інших). Метою діяльності комплексу є – залучення широкого кола студентів до позанавчальних форм організації занять оздоровчої спрямованості, організація їх змістовного дозвілля, забезпечення студентів необхідним рівнем знань.

Навчально-оздоровчий комплекс здійснює свою діяльність у таких напрямках: організаційному (планування, організація та проведення оздоровчих занять), навчально-методичному (здійснення навчальної діяльності з метою підвищення рівня знань та умінь, рівня фізичної підготовленості студентів), інформаційному, фізкультурно-оздоровчому (проведення фізкультурно-масових заходів згідно з календарним планом), медико-біологічному (моніторинг показників здоров'я студентів як на вихідному етапі, так і в процесі занять).

Практичною складовою розробленої нами моделі є програма занять на базі навчально-оздоровчого комплексу, яка враховувала мотиваційні запити студентів, особливості організації навчального процесу та дозвілєвої діяльності, а також можливість її реалізації в умовах педагогічного процесу та передбачала проведення занять у позанавчальний час.

Програма складалася з трьох взаємопов'язаних блоків: теоретичного, практичного та методичного. Оздоровча спрямованість занять на базі комплексу забезпечувалася використанням інноваційних видів рухової активності, зокрема, засобів фітнесу (функціонального тренінгу, кросфіту, різноманітних видів групових програм, занять у тренажерному залі), вибір яких був обумовлений доступністю практичної їх реалізації, значним оздоровчим потенціалом, широким спектром засобів, що використовуються, можливістю диференціації навантажень та відповідністю інтересам студентів. Необхідність упровадження теоретичної підготовки в рамках діяльності комплексів була обумовлена низкою положень: відсутністю навчальних занять у деяких навчальних закладах, в рамках винесення фізичного виховання до переліку необов'язкових дисциплін, низьким рівнем теоретичної обізнаності студентів, відсутністю навиків самостійного оволодіння знаннями. Теоретична та методична підготовка студентів здійснювалася з використанням інтерактивних методів навчання у формі воркшопів, інформаційних повідомлень, круглих столів, семінарів і т. д.

Також нами виявлені організаційні резерви підвищення ефективності діяльності комплексів. З метою цільового використання наявних фондів нами запропоновано схему управління діяльністю спортивних споруд, яка передбача-

Рис. 1. Організаційна модель діяльності навчально-оздоровчих комплексів у процесі фізичного виховання студентів

ла планування їх діяльності з урахуванням одночасної та денної пропускної здатності, коефіцієнту завантаженості споруди та часу її використання протягом доби, тижня, року. Визначено можливі шляхи залучення додаткових фінансових ресурсів, серед яких надання фізкультурно-оздоровчих та консультативних послуг різним категоріям населення, в тому числі і співробітникам університету, на платній основі, що дасть можливість частково здійснювати оплату праці працівників, здійснювати оновлення наявної матеріально-технічної бази, проводити заходи пропагандистського та інформаційного характеру, здійснювати рекламу, агітаційну, видавничу діяльність. Здійснення кадрової політики в рамках діяльності комплексу спрямоване на підвищення кваліфікації фахівців, залучення провідних фахівців галузі на умовах погодинної оплати праці, впровадження диференційованої системи оплати праці.

Механізм упровадження моделі діяльності навчально-оздоровчого комплексу включає декілька етапів:

- діагностичний – збір та обробка первинної інформації, здійснення комплексної педагогічної, функціональної та медико-біологічної діагностики студентів, проведення соціологічних досліджень, вивчення особливостей досліджуваного контингенту, з урахуванням їх потреб, мотивів та інтересів, особливостей навчання та відпочинку, аналіз результатів;

- організаційно-планувальний – постановка мети, завдань, розробка плану заходів та термінів реалізації, підбір адекватних засобів, форм та методів педагогічного впливу, розробка відповідної документації, програмно-методичного забезпечення, організаційного забезпечення, системи взаємодії з іншими суб'єктами;

- діяльнісний – реалізація розробленої програми заходів, проведення всіх видів робіт у зазначених напрямках;

- контрольно-корегуючий – розробка системи моніторингу за впровадженням, аналіз та узагальнення отриманої інформації, формулювання висновків, відповідна корекція управлінських дій.

Критерії ефективності діяльності комплексів визначалися нами за результатами узагальнення думок експертів

($W=0,71, p<0,05$) та включали оцінку кількості студентів, залучених до занять у рамках діяльності комплексів (35,0%), рівня здоров'я студентів (22,5%), рівня теоретичних знань (12,5%), мотивації студентів (12,0%), кількості проведених фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів на базі комплексу, чисельність їх учасників (10,0%).

Оцінка ефективності впровадження навчально-оздоровчого комплексу здійснювалась за результатами проведеного перетворювального педагогічного експерименту тривалістю один навчальний рік, який проводився зі студентами III–IV курсів навчання Національного університету державної фіскальної служби України.

Отримані дані свідчать про динаміку збільшення чисельності студентів, залучених до позанавчальної діяльності, на 11,0% серед юнаків та 20,0% серед дівчат. За результатами попереднього дослідження з поміж тих студентів, які відвідують заняття у позанавчальний час, 46,0% юнаків та 52,0% дівчат відзначали, що відвідують заняття епізодично та випадково. Упровадження нашої моделі дозволило знизити дані показники до 29,0% у юнаків та 18,0% у дівчат. Аналіз проведених фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів на базі навчального закладу продемонстрував збільшення їх кількості з 5 до 17 у порівнянні з попереднім навчальним роком, а також зростання чисельності їх учасників.

Після експерименту відмічалось суттєве підвищення рівня теоретичних знань студентів, про що свідчить зменшення кількості юнаків з низьким рівнем знань з 55,0% до 42,0%; серед дівчат – з 34,0% до 29,0% за рахунок їх переходу на більш високий рівень – задовільний. Кількість юнаків, які мають достатній та високий рівень теоретичних знань, зросла з 2,0% до 7,0%, також суттєво зросла кількість дівчат, які отримали таку ж оцінку, – з 5,0% до 13,0%.

Оцінка стану здоров'я студентів здійснювалась нами з урахуванням маси тіла, функцій серцево-судинної системи, кистьової динамометрії, життєвої ємності легень та розрахуванням відповідних індексів (табл. 1).

Після завершення експерименту встановлено позитивну тенденцію значень функціональної діяльності

Таблиця 1

Зміни показників фізичного стану студентів до та після педагогічного експерименту (n=40)

Показники	До експерименту				Після експерименту			
	Дівчата (n=20)		Юнаки (n=20)		Дівчата (n=20)		Юнаки (n=20)	
	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S	\bar{X}	S
Індекс маси тіла, кг	22,6	2,1	24,3	3,1	21,3*	1,8	24,5*	2,5
Силовий індекс, %	49,4	6,7	63,2	5,6	52,0*	6,2	70,7*	5,4
Життєвий індекс, мл·кг ⁻¹	44,3	4,0	52,1	4,2	47,9*	3,7	59,5*	3,8
Індекс Робінсона, ум. од.	91,4	3,4	89,5	4,1	86,7*	3,2	81,1*	3,6

Примітка. * – зміни показника в результаті педагогічного експерименту статистично значимі на рівні $p < 0,05$.

організму студентів, а саме: достовірно знизилася розрахункові показники індексу Робінсона як у групі дівчат, так і юнаків, що стало характерною ознакою оптимізації діяльності серцево-судинної системи ($p < 0,05$). Також позитивною динамікою характеризуються показники маси тіла у групі дівчат. Так, достовірно знизилася значення індексу маси тіла (від $22,6 \pm 2,1$ кг до $22,3 \pm 1,8$ кг), що максимально приблизило отримані результати до показників норми ($p < 0,05$). Також встановлено достовірний приріст розрахункових показників силового та життєвого індексів ($p < 0,05$). Загалом, рівень фізичного здоров'я як дівчат, так і юнаків значно покращився (рис. 2).

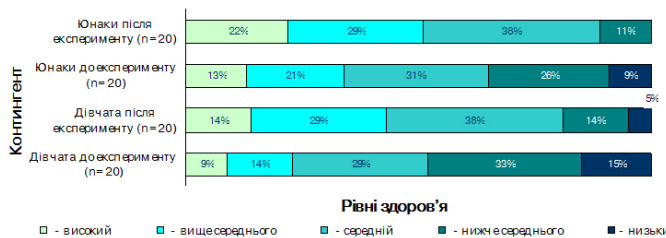

Рис. 2. Динаміка показників фізичного здоров'я студентів за методикою Г. Л. Апанасенка, 2011 (n=80)

У 64,0% дівчат та 59,0% юнаків відбувся перехід на більш високий рівень фізичного здоров'я. По завершенню експерименту ми спостерігали зниження частоти захворювань серед студентів: кількість дівчат та юнаків, які не хворіли жодного разу протягом експерименту, збільшилася на 12,0%. При цьому значно зменшилася кількість студенток і студентів, що хворіли частіше 3 разів на рік. Значних змін зазнали показники широти мотивації. Так, кількість мотивів, які студенти обирають у якості провідних, зросла. Більш значимими для студентів, окрім гру-

пи оздоровчих та естетичних мотивів, стали психологічні мотиви, пов'язані з отриманням задоволення від занять, переключенням уваги, а також пізнавальні мотиви.

Висновки

У ході дослідження була розроблена та науково обґрунтована модель діяльності навчально-оздоровчого комплексу, визначено його організаційно-методичне забезпечення в процесі позанавчальних занять студентів з фізичного виховання. Перетворювальний педагогічний експеримент дозволив встановити, що запропонована модель, практичною складовою якої є програма організації фізкультурно-оздоровчих занять з використанням сучасних фітнес-програм різної спрямованості, в сукупності з навчальною, оздоровчо-рекреаційною та інформаційною діяльністю здатна забезпечити формування позитивного ставлення студентів до свого здоров'я, про що свідчить збільшення чисельності студентів, залучених до позанавчальної діяльності з фізичного виховання, підвищення рівня їх теоретичної обізнаності та зниження частоти захворювань. Встановлено також позитивну тенденцію показників функціональної діяльності організму студентів, а саме: достовірно ($p < 0,05$) знизилася значення індексу маси тіла серед студенток, а також розрахункові значення індексу Робінсона; збільшилися значення життєвого індексу; підвищилися значення показника силового індексу у студентів. Рівень фізичного здоров'я як дівчат, так і юнаків значно покращився, загалом, у 64,0% дівчат та 59,0% юнаків відбувся перехід на більш високий рівень фізичного здоров'я.

Перспективою подальших досліджень є наукове обґрунтування нових підходів до вдосконалення клубних форм фізичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що немає конфлікту інтересів, який може сприйматися таким, що може нанести шкоду неупередженості статті.

Джерела фінансування. Ця стаття не отримала фінансової підтримки від державної, громадської або комерційної організації.

Список використаної літератури

1. Андреева, О., Садовський, О. (2014), "Оцінка ставлення студентів до організації процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах", *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт*, Вип. 15, С. 31-35.
2. Андреева, Е., Катерина, У. (2014), "Анализ мотивации студентов к внеучебным формам организации занятий по физическому воспитанию", *Фізична активність, здоров'я та спорт*, № 4 (18), С. 18-27.
3. Базильчук, В.Б. (2004), *Організаційні засади активізації спортивно-оздоровчої діяльності студентів в умовах вищого навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту*, Львів, 22 с.
4. Катерина, У.М. (2013), "Удосконалення організації фізичного виховання студентів у позанавчальний час", *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*, № 4, С. 21-25.
5. Катерина, У. (2016), "Обґрунтування ефективності впровадження навчально-оздоровчих комплексів в процес фізичного вихо-

вання студентів", *Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр.*, Вип. 1, С. 66-71.

6. Королінська С.В. (2007), *Клубна форма організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. виховання та спорту*, Львів, 20 с.

7. Луценко, Л.С., Сутула, А.В., Шутєєв, В.В., Батєєва, Н.П., Мельнічук, Д.Р. (2014), "Зміни ставлення студентів до фізкультурно-спортивної діяльності та до оцінки власного здоров'я за період навчання у вузі", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 5(43), С. 35-40, doi: 10.15391/snsv.2014-5.007

8. МОН України (2015), "Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік", Наказ № 47 від 26.01.2015, режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0132-15>

9. МОН України (2015), "Рекомендації щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах", Лист № 1/9-454 від 25 вересня 2015 року "Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах", режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4440>

10. Сутула, В.О., Луценко, Л.С., Булгаков, О.І., Дейнеко, А.Х., Сутула, А.В., Шутєєв, В.В. (2016), "Щодо сучасних організаційних інновацій в системі фізичного виховання студентської молоді", *Слобожанський науково-спортивний вісник*, № 1(51), С. 99-106, doi:10.15391/snsv.2016-1.017

Стаття надійшла до редакції: 05.11.2017 р.
Опубліковано: 30.12.2017 р.

Аннотация. Елена Андреева, Ульяна Катерина. Организационно-методическое обеспечение и эффективность деятельности учебно-оздоровительных комплексов в процессе физического воспитания студентов. **Цель:** разработать организационно-методическое обеспечение деятельности учебно-оздоровительных комплексов в процессе внеучебных занятий студентов по физическому воспитанию и проверить его эффективность. **Материал и методы:** анкетирование с целью определения мотивации студентов, соблюдения ими здорового образа жизни, особенностей досуговой деятельности; тестирование уровня теоретических знаний студентов; методика Г. Л. Апанасенко (2011) для оценки уровня физического здоровья. В педагогическом эксперименте принимали участие 161 студент, которые учились на I–IV курсах Университета государственной фискальной службы Украины. **Результаты:** выявлены педагогические условия, которые детерминируют участие студентов во внеучебной деятельности по физическому воспитанию. **Выводы:** установлено положительное влияние внедрения модели деятельности учебно-оздоровительных комплексов на степень привлечения студентов к внеучебным занятиям, что в свою очередь способствовало повышению уровня их здоровья, теоретической осведомленности, формированию мотивации и навыков организации досуга.

Ключевые слова: физическое воспитание, студенты, учебно-оздоровительный комплекс, двигательная активность.

Abstract. Olena Andriieva & Uliana Kateryna. Organizational and curricular support and efficiency of educational and health-improving activity complexes in the physical education process of students. **Purpose:** to develop organizational and methodological support of the activity of educational and health-improving complexes in the physical education process of students in physical education and to test its effectiveness. **Material & Methods:** questioning with the purpose of determining the motivation of students, their observance of a healthy lifestyle, the peculiarities of leisure activities; testing the level of theoretical knowledge of students; G. L. Apanasenko methodology (2011) to assess the level of physical health. The pedagogical experiment involved 161 students who studied at the I–IV courses of the University of the State Fiscal Service of Ukraine. **Results:** pedagogical conditions that determine the participation of students in extracurricular activities in physical education are revealed. **Conclusion:** the positive influence of the introduction of the model of the activity of educational and health-improving complexes on the degree of involvement of students in extracurricular activities has been established, in turn, has helped to raise their level of health, theoretical awareness, motivation and skills of leisure.

Keywords: physical education, students, educational complex, motor activity, physical education.

References

1. Andriieva, O. & Sadovskiy, O. (2014), "Assessment of the attitude of students to the organization of the process of physical education in higher education institutions", *Molodizhnyi naukovyi visnyk Skhidnoevropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Fizychnye vykhovannia i sport*, Vol. 15, pp. 31-35. (in Ukr.)
2. Andreeva, Ye., Kateryna, U. (2014), "Analysis of students' motivation for extra-curricular forms of organization of physical education classes", *Fizichna aktivnist, zdorov'ya ta sport*, No. 4 (18), pp. 18-27. (in Russ.)
3. Bazylichuk, V.B. (2004), *Orhanizatsiini zasady aktyvizatsii sportyvno-ozdorovchoi diialnosti studentiv v umovakh vyshchoho navchalnoho zakladu: avtoref. dys. na здobuttia nauk. stupenia kand. nauk z fiz. vykhovannia ta sportu* [Organizational fundamentals of activation of sports and recreation activity of students in higher education institutions: PhD thesis abstract], Lviv, 22 p. (in Ukr.)
4. Kateryna, U.M. (2013), "Improvement of the organization of physical education of students in extra-curricular time", *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*, No. 4, pp. 21-25. (in Ukr.)
5. Kateryna, U. (2016), "Rationale for the effectiveness of the implementation of educational and recreational complexes in the process of physical education of students", *Fizychna kultura, sport ta zdorov'ia natsii: zb. nauk. pr.*, Vol. 1, pp. 66-71 (in Ukr.)
6. Korolinska S.V. (2007), *Klubna forma orhanizatsii fizychnoho vykhovannia u vyshchyykh navchalnykh zakladakh: avtoref. dys. na здobuttia nauk. stupenia kand. nauk z fiz. vykhovannia ta sportu* [Club form of organization of physical education in higher educational institutions: PhD thesis abstract], Lviv, 20 p. (in Ukr.)
7. Lutsenko, L.S., Sutula, A.V., Shutieiev, V.V., Batieieva, N.P. & Melnichuk, D.R. (2014), "Changes in the attitude of students to physical education and sports activities and to the assessment of their own health during a period of study at a university", *Slobozans'kij naukovosportivnij visnyk*, No. 5(43), pp. 35-40, doi: 10.15391/snsv.2014-5.007 (in Ukr.)
8. Ministry of Education and Science of Ukraine (2015), "About the Peculiarities of Curriculum Development for 2015/2016 academic year", Order number 47 dated January 26, 2015, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0132-15> (in Ukr.)
9. Ministry of Education and Science of Ukraine (2015), "Recommendations on the organization of physical education in higher educational establishments", Letter No. 1 / 9-454 dated September 25, 2015 "On the organization of physical education in higher educational institutions", available at: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4440> (in Ukr.)
10. Sutula, V.O., Lutsenko, L.S., Bulhakov, O.I., Deineko, A.Kh., Sutula, A.V. & Shutieiev, V.V. (2016), "On Modern Organizational Innovations in the System of Physical Education of Student Youth", *Slobozans'kij naukovosportivnij visnyk*, No. 1(51), pp. 99-106, doi:10.15391/snsv.2016-1.017 (in Ukr.)

Received: 05.11.2017.
Published: 30.12.2017.

Відомості про авторів / Information about the Authors

Андрєєва Олена Валеріївна: д. фіз. вих., професор; Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ, 03150, Україна.

Андрєєва Елена Валерьевна: д. физ. восп., профессор; Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев, 03150, Украина.

Olena Andriieva: Doctor of Science (Physical Education and Sport), Professor; National University of Physical Education and Sports of Ukraine: Fizkultury st., 1, Kyiv, 03150, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0002-2893-1224

E-mail: olena.andreeva@gmail.com

Катерина Уляна Миколаївна: Національний університет фізичного виховання і спорту України: вул. Фізкультури, 1, Київ, 03150, Україна.

Катерина Ульяна Николаевна: Национальный университет физического воспитания и спорта Украины: ул. Физкультуры, 1, Киев, 03150, Украина.

Uliana Kateryna: National University of Physical Education and Sports of Ukraine: Fizkultury st., 1, Kyiv, 03150, Ukraine.

ORCID.ORG/0000-0001-6023-3701

E-mail: 07-03-1988@ukr.net